

Seletuskiri
maaeluministri määruse „Maaeluministri 8. novembri 2017. a määruse nr 72
„Põllumajandusuuringute Keskuse põhimäärus” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lõike 5 alusel.

Eelnõuga muudetakse maaeluministri 8. novembri 2017. a määrust nr 72 „Põllumajandusuuringute Keskuse põhimäärus” (edaspidi *määrus nr 72*). Määruses nr 72 tehakse Põllumajandusuuringute Keskuse (edaspidi *keskus*) töökorralduses muudatusi, et täpsustada keskuse ülesannet ja tõhustada keskuse juhtimist ning olemasolevate ressursside paremat kasutamist.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi üldosakonna personalibüroo nõunik Leiti Tulf (leiti.tulf@agri.ee, 625 6177). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Margit Rum (margit.rum@agri.ee, 625 6176) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (leeni.kohal@agri.ee, 625 6165).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu on välja töötatud keskuse ettepanekul tõhustada keskuse juhtimist, samuti täpsustatakse keskuse ülesannet ja aadressi.

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 sõnastatakse uuesti määruse nr 72 § 3 esimene lause, kuna aadressiandmete süsteemi infosüsteemis on registreeritud keskuse koha-aadressi muutmise. Muudatuse kohaselt on keskuse aadressiks Teaduse 4, Saku, 75501 Harju maakond.

Eelnõu § 1 punktiga 2 sõnastatakse uuesti määruse nr 72 § 5 lõike 1 punkt 1. Muudatusega täpsustatakse keskuse ülesannet, milleks on teha sordi majandusliku viljelusväärtuse kindlakstegemiseks vajalikke riiklikke majanduskatseid ja uue sordi registreerimiskatseid. Muudatus on kooskõlas taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse §-ga 26. Keskus teenindab riikliku järelevalve teostajaid ning teeb arendus- ja seiretegevusi põllumajanduse valdkonnas. Oluline ei ole sordi registreerimiseks ja sordilehte võtmiseks määrata saagi kvaliteeti, sest sordi registreerimise ja sordilehte võtmise aluseks on meetodikad, milles on ära toodud, milliseid vaatlusi ja analüüse on vajalik selleks teha, mistõttu jäetakse eelnõuga määrusest välja ülesanne määrata saagi kvaliteeti.

Eelnõu § 1 punktiga 3 sõnastatakse uuesti määruse nr 72 § 5 lõike 1 punkt 8. Muudatuse kohaselt on keskuse ülesandeks hallata valitsusasutuste teenindamiseks põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi, sealhulgas koguda, töödelda ja analüüsida andmeid ning avaldada analüüsitud andmete tulemusi, et täita Euroopa Komisjoni põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi kontaktasutuse ülesandeid. See sõnastus on täpsustav, kuna keskuse ülesandeks on tulemuste avaldamine parimal viisil, mistõttu ei ole otstarbekas kitsendada põhimääruses põllumajandusliku raamatupidamise analüüsitud andmete avaldamise võimalusi ainult kogumiku koostamisega. Kuna Euroopa Komisjoni põllumajandusliku

andmebaasi kontaktasutuse ülesandeks on ka andmete esitamine Euroopa Komisjonile, siis puudub vajadus seda ülesannet eraldi nimetada.

Eelnõu § 1 punktide 4 ja 8 muudatused on omavahel seotud. Määruse nr 72 § 10 lõike 1 kohaselt nimetatakse katsekeskuseks või katsejaamaks piirkondliku pädevusega osakonda, mis asub väljaspool keskuse asukohta. Määruse nr 72 § 13 kohaselt on keskuse struktuuris Kuusiku katsekeskus, Viljandi katsekeskus ja Võru katsejaam. Keskus soovib ühtlustada sordi majandusliku viljelusväärtuse kindlakstegemiseks vajalike riiklike majanduskatsete ja teiste põldkatsetega tegelevate struktuuriüksuste nimetusi ning kasutada ainult nimetust katsekeskus. Keskuse struktuuri ühtlustamise eesmärgil nimetatakse Võru katsejaam ümber Võru katsekeskuseks. Kõigi kolme katsekeskuse ühine põhiülesanne on teha sordi majandusliku viljelusväärtuse kindlakstegemiseks vajalikke riiklikke majanduskatseid ja teisi põldkatseid.

Arvestades eeltoodut, jäetakse **eelnõu § 1 punktist 4** välja sõna „katsejaam”, kuna katsejaam, mis asub väljaspool keskuse asukohta, ei ole piirkondliku pädevusega osakond.

Määruse nr 72 §-s 13 on sõnastatud katsekeskuse ja katsejaama juhtimine ning põhiülesanded. Kuna eelnõu § 1 punkti 4 kohaselt ei ole katsejaam struktuuriüksusena keskuse koosseisus ja katsekeskuste põhiülesandeid on täpsustatud, siis selguse tagamiseks sõnastatakse **eelnõu § 1 punktiga 8** määruse nr 72 § 13 uuesti terviktekstina.

Eesmärgiga kasutada paremini keskuse olemasolevaid ressursse, on keskuses üle vaadatud osakondade põhiülesanded ja kattuvad tegevusvaldkonnad ning tehtud ettepanek kaotada keskuse struktuurist üldosakond. Üldosakonna kaotamine keskuse struktuurist on põhjendatud ka sellega, et keskuse üldosakonna põhiülesanded on ajas muutunud, kuna keskuse hoone tehniline teenindamine on antud Riigi Kinnisvara ASi vastutusalasse. Nii on praeguse üldosakonna tehnikabüroo tegevus suunatud peamiselt laboratooriumide teenindamisele. Arvestades eeltoodut, tunnistatakse **eelnõu § 1 punktiga 5** määruse nr 72 § 11 lõike 2 punkt 4 kehtetuks.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse nr 72 § 11 lõiget 2 punktidega 5 ja 6, milles sätestatakse kahe struktuuriüksuse – arendus- ja haldusosakonna ning finants- ja personaliosakonna – põhiülesanded.

Keskuses soovitakse laboratooriumide teenindamisega seotud tegevused koondada terviklikuna ühte struktuuriüksusesse, et luua laboratooriumidele paremad tingimused sujuvalt tööd koordineerida, kiirendada protsesse, võimaldada teha vahetumat koostööd ja ressursse optimaalsemalt kasutada (näiteks proovide ettevalmistamisel). Proovide vastuvõtmine ja laboratooriumide infosüsteemi arendamine on tihedalt seotud laboratooriumide tööga. Eelnimetatud põhiülesannete koondamine arendus- ja haldusosakonda tagab laboratooriumide arendamisega ja teenindamisega seotud töötajate vahel parema info liikumise. Arendus- ja haldusosakonna põhiülesanne on arendada keskuse teenuseid ning tehnoloogilist võimekust, sealhulgas laboratooriumi infosüsteemi, samuti korraldada laboratooriumiseadmete tehnilist teenindust, proovide vastuvõtmist ja ettevalmistust laboratoorseks analüüsiks.

Keskus soovib ka finantsanalüüsi, personalitöö ja asjaajamise valdkonna töö koondada finants- ja personaliosakonda, et kaotada tugitegevuste valdkonna töö killustatus mitme struktuuriüksuse vahel ja tagada keskuse sisemiste tugiteenuste tõhusam kuluarvestus. Finantsanalüüsi, personalitöö ja asjaajamisega tegelevate töötajate koondamisel ühte

struktuuriüksusesse tagatakse keskuse tugiteenuste tõhusam kuluarvestus ja analüüside tegemine ning personalitegevus, mis on praegu killustunud mitme struktuuriüksuse vahel. Finants- ja personaliosakonna põhiülesanne on korraldada keskuse finants- ja personalitööd, asjaajamist ning töötervishoiu ja -keskkonnaalast tegevust, kavandada ja korraldada hankeid ning hallata keskuse vara.

Eesmärgiga pakkuda kvaliteetset ja hästi kättesaadavat avalikku teenust ning kasutada paremini keskuse olemasolevaid ressursse, on keskuses üle vaadatud laboratooriumide põhiülesanded, koormused, kattuvad tegevusvaldkonnad ja tehtud analüüs, mille tulemusena vähendatakse keskuse laboratooriumide arvu viielt laboratooriumilt neljale. Ühtlasi tehakse täpsustusi kõikide laboratooriumide põhiülesannetes. Arvestades eeltoodut, sõnastatakse **eelnõu § 1 punktiga 7** uuesti määruse nr 72 § 12 lõige 2, milles on sätestatud laboratooriumide põhiülesanded.

Agrokeemia laboratooriumi põhiülesandes asendatakse sõnad „toidus ja toidutoormes” sõnaga „toidus”. Mõiste „toit” hõlmab ka mõistet „toidutoore”, arvestades nii toiduseaduses kui ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002 sätestatut.

Jääkide ja saasteainete laboratoorium ning söötade ja teravilja laboratoorium liidetakse, kuna see võimaldab nii juhtimis- kui ka analüüsiressurssi tõhusamalt kasutada ning loob soodsa aluse töötajate paremaks koostööks, rotatsiooniks ja enesearenduseks. Liitmise tulemusena on võimalik muuta labori sisuline tegevus ja haldusjuhtimine kulutõhusamaks. Samuti ühtlustub keskuse kõigi laboratooriumide ülesannete maht ja seeläbi juhtide töökoormus. Jääkide ja saasteainete laboratooriumi põhiülesande sõnastust täpsustatakse. Näiteks taimekaitsevahendite jääkide, mükotoksiinide ning jääk- ja saasteainete sisalduse laboratoorse analüüsi tegemise puhul kasutatakse üldterminit „toidusaasteained”. Söötade ja jääkide laboratooriumi põhiülesanne on teha taimse toidu, sööda ja muu taimse materjali laboratoorset analüüsi nende kvaliteedi ja taimekaitsevahendite jääkide ning muude saasteainete sisalduse kindlakstegemiseks; määrata põldkatsete saagi proovide kvaliteeti; kontrollida sekkumiskeskuse tehnilise seisundi nõuetekohasust, sellesse ladustatava teravilja kogust ja kvaliteeti; teha riiklike majanduskatsete tegemise käigus saagi omaduste määramiseks võetud proovi laboratoorset analüüsi; osaleda asjakohastes seireprogrammides.

Seemnekontrolli laboratooriumi põhiülesande sõnastust on täiendatud seemneproovi võtjate koolitamise ja kontrollimisega. Seemneproovi võtjate koolitamise kohustus tuleneb taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse §-st 88. Seemneproovi võtja läbib koolituse seemneproovide võtmiseks Rahvusvahelise Seemnekontrolli Assotsiatsiooni (International Seed Testing Association) akrediteeritud laboratooriumi juures, milleks on seemnekontrolli laboratoorium. Seemneproovi võtja aluskoolituse läbimise kohta antakse isikule tunnistus, mis kehtib tähtajatult. Lisaks kontrollib seemnekontrolli laboratoorium igal aastal proovivõtjaid ning analüüsib ja võrdleb Põllumajandusameti poolt võetud kontrollproove. Arvestades eeltoodut, täpsustatakse seemnekontrolli laboratooriumi põhiülesannet.

13. novembri 2020. a Põllumajandusameti otsusega on keskuse taimetervise ja mikrobioloogia laboratoorium määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 artiklis 60 nimetatud karantiinjaamaks. Taimetervise ja mikrobioloogia laboratooriumi põhiülesande sõnastust on täiendatud selliselt, et ohtlike taimekahjustajate nõuetekohaseks käitlemiseks tuleb tagada keskuse karantiinjaama vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 artiklis 61 nimetatud nõuetele. Muutmisel oleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 kohaselt tohib taimetervise ja mikrobioloogia laboratoorium käidelda

nõuetekohaselt ohtlikke taimekahjustajaid, määrata taimekahjustajaid taimedel ja taimsetel saadustel ning muudel objektidel ning osaleda asjakohastes seireprogrammides vaid siis, kui on määratud ka karantiinjaama olemasolu.

Selguse tagamiseks sõnastatakse eelnõu § 1 punktiga 7 määruse nr 72 § 12 lõige 2 terviktekstina.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustub määrus 1. jaanuaril 2021. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga kavandatud muudatused ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne otseselt ja olulist mõju Eesti sotsiaal-demograafilise olukorrale, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, samuti riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Eelnõul on positiivne mõju keskuse struktuuriüksuste, see tähendab osakondade, laboratooriumide ja katsekeskuste töökorraldusele. Muudatuse sihtgrupp on keskuse struktuuriüksuste töötajad. Määruse jõustumisega soovitakse parandada keskuse struktuuriüksuste omavahelist koostööd, töökorraldust ja juhtimist eesmärgiga kasutada paremini olemasolevaid ressursse. Muudatused mõjutavad keskuse sisemist töökorraldust, samuti keskuse tööd ja töötajaid. Muudatuste mõju ulatus ei ole suur.

Keskuse laboratooriumide juhtimissüsteemi korrastamiseks ja ressursside optimeerimiseks liidetakse jääkide ja saasteainete laboratoorium ning söötade ja teravilja laboratoorium. Kahe laboratooriumi liitmisega väheneb juhtide arv ning ühtlustub keskuse nelja laboratooriumi tööülesannete maht ja juhi töökoormus.

Keskuse tugitegevuste töö killustatuse vähendamiseks ja sujuva koostöö soodustamiseks erinevate struktuuriüksuste vahel ning direktori vahetus alluvuses olevate töökohtade vähendamiseks kaotatakse struktuurist üldosakond ja moodustatakse arendus- ja haldusosakond ning finants- ja personaliosakond.

Eelnõuga täpsustatakse keskuse kahe ülesande sõnastust valitsusasutuste teenindamiseks.

Ebasoovitavate mõjude risk puudub.

Määruse jõustumisega viiakse keskuses juhtimine vastavusse keskuse tegeliku töökorralduse ja tehtava tööga.

Kuna määruse mõju ei ole oluline, siis ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi aruannet.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks ei kaasne lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

Samuti ei kaasne määruse rakendamiseks eeldatavaid tulusid, kuid luuakse eeldus saavutada pikema ajavahemiku jooksul kulude kokkuhoid. Teatud määral on võimalik ressursse kokku hoida juhtimisstruktuuri korrastamise tulemusel.

Keskus on koostanud ümberkorraldusega seotud tegevuste loetelu ja selle täitmise ajakava. Oluliseks peetakse teavitustegevusi töötajatele seoses struktuurimuudatustega. Samuti on oluline teavitustegevus seoses keskuse aadressi muutumisega.

Määruse rakendamiseks on vaja muuta mõningaid keskusesiseseid töökorralduslikke dokumente ning struktuuriüksuste põhimääruseid, kuid see ülesanne ei ole mahukas ja selleks kuluva ajaga on arvestatud määruse jõustumisaja määramisel.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2021. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglemendi” § 6 lõike 2 kohaselt ei pea ministriumid ja tema valitsemisala sisemist töökorraldust reguleerivaid ministri määruse eelnõusid kooskõlastamiseks esitama. Eelnõu väljatöötamise ei ole kaasatud huvirühmi ja eelnõuga seoses ei ole kavandatud avalikku konsultatsiooni. Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Põllumajandusuuringute Keskusele, kes eelnõu kohta arvamust ei avaldanud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron

Kantsler